

Kiadatlan József Attila-versek, s újabb Kossuth-level

Egy-egy újabb dokumentum, fénykép irodalmunk nagyjairól — becses emlék. Sok emlék együtt — köztük József Attila kiadatlan versei — nagy-nagy érték az irodalomtörténet számára. Hogy pontosan milyen nagy, azt még az irodalomkritikus sem tudja. Eppen csak számba vették azt az érdekes gyűjteményt, amelyet dr. Arva Józsefné Espersit Mária apja nagyrésztől ajánlott fel nemrég a Petőfi Irodalmi Múzeumnak.

Dr. Espersit János, az irodalmat kedvelő hajdani ügyvéd, a hódmezővásárhelyi művésztelep patronusa gyakran fogadta házában és anyagiilag is támogatta korának jeles költőit, íróit, művészeit. Különösen József Attilával és Juhász Gyulával volt szoros barátságban, de kapcsolatban állt Móra Ferencel, Kosztolányi Dezsővel és másokkal is. Gazdag hagyatékát érthető érdeklődéssel fogadták tehát a múzeum tudományos munkatársai. A sokféle irat közt Espersit János naplóját például, az 58 oldalnyi kéziratot, amely önmagában is érdekes do-

kumentum; bizonyos tekintetben a korabeli társadalmi, irodalmi élet krónikája is. A fényképek zöme, a többi közt József Attila nagyméretű portréja, Etus és Attila, úgyszintén Attila, Mamma és Etus fényképe 1923-ból, az évek során megjelent lapokban, folyóiratokban. Viszont Etus fényképe az Attilának, Makóra küldött levéllel, vagy az Espersit Jánosnak dedikált József Attila-kép, az Ide újra a szeretef jón című vers eddig ismeretlen volt számunkra.

A hagyatéknak legértékesebb darabjai József Attila nem publikált versei. Többek közt az 1923. január 21-én kelteztet és aláírt A sírás nekem nem kenyerem, Itt a garasok fénye marandóbb, Ha nem veszik észbe, no és az Espersit Cacának 1924. január 29-án írt levél, benne a Nyár volt és a Kedvesem című versek. Mindegyik izgalmas élmény az olvasónak és az irodalmárnak, a költő életéről vall fél évszázad távlatából. De, a Szépség kölcsönese, a Nem én kiáltok, a Kozmosz éneke és a többi

jól ismert vers, kötet is, a szerző javításával, aláírásával újdonságként hat. És Juhász Gyula, Móra Ferenc sorai Espersit Jánoshoz, Babits Mihály és a költőtársak sorai Juhász Gyulához, Kosztolányi, Oláh Gábor, Szabolcska Mihály, Balázs Béla üdvözlőlappal, levelei, a Juhász Gyuláról, műveiről írt cikkek, a hozzá intézett levelek, a neki dedikált könyvek — mintegy 100 kötet — mind-mind egy-egy friss üzenet.

A lírai írások közt prózai dokumentumok is akadnak. Például Juhász Gyula szalodaszámlája, amelyet Espersit Gyula fizetett ki és hogy, hogy nem, egy Kossuth-level. Banacconében íródott, 1874. augusztus elsején. Kossuth Lajos Csanády Sándor képviselőnek válaszolva fejt ki véleményét a függetlenségi párt programjáról. A megszállt lapokat átoltvasni, tüzetesen tanulmányozni nem kis feladat, viszont új adatok, vonatkozások, összefüggések felfedezését ígéri a kutatóknak. Molnár Erzsébet

Munkaszervezés az irodákban

Egy éve, hogy a kormány határozott az alkalmazotti létszám egészégtelen növekedésével kapcsolatos tennivalókról. S egy év múltán — a kormány legutóbbi ülésén — szinte pontról pontra ugyanazokat kellett megállapítani, mert a határozat végrehajtása érdekében egyelőre nem sok történt. Legjobb esetben is azt mondhatnánk, amit egy hivatalos dokumentum, a téma kapcsán ekként rögzített: „Az eddigi tapasztalatok — bár ellentmondásosan — kedvező folyamatok elindulására utalnak.” Ez magyarul körülbelül annyit jelent, hogy az alkalmazotti létszám gyors — a munkáslétszámál jóval gyorsabb — növekedési ütemét a népgazdaság néhány területén ugyan mérsékeltek, de általában nem sikerült megállítani; többek között azért sem, mert a feladat végrehajtása korántsem csak az elhatározáson múlik.

1.

Az alkalmazottak létszám-változását az elmúlt másfél évtizedben három — különösen fontosnak ítéhető — tényező befolyásolta. Egyrészt: erősödött az iparban a centralizáció, másrészt erőteljesen növekedett a vállalatok önállósága és felelőssége, érdekeltységük a gazdaságos termelésben. Harmadszor: a hatvanas évek végén kialakuló demográfiai csúcs következtében nagyszámú, munkaképes korú fiatal munkábaállásáról is gondoskodni kellett. Az első két tényezőnek a munkáslétszámra való takarékoságra kellett volna inspirálnia; sok munkakört meg lehetett volna szüntetni, vagy összevonni, ellensúlyozva ezzel a harmadik tényezőt, a fiatalok munkábaállásával együtt járó létszámnövekedést. Elvileg ennek kellett volna bekövetkeznie, ehelyett azonban az alkalmazottak száma eleinte csak a munkáslétszámmal arányosan, később már azt meghaladó mértékben — évről évre növekedett.

Eljutottunk oda, hogy például a gépiparban, ahol 1973-ban 2,2 százalékkal emelkedett az alkalmazottak száma, a tavalyi 1,7 százalékos öröndetes eredmény-

ként kell elkönyvelni, jóllehet: ez még mindig magasabb, mint a fizikai dolgozók létszámnövekedési üteme.

2.

A téma kapcsán a szak-körökben is viták dúlnak. Elvileg mindenki elismeri, hogy valamit tenni kellene, a nagy kérdés csak az, hogy mit és hogyan? Mert igaz, hogy a tudományos-technikai fejlődés elkerülhetetlenül a műszaki alkalmazottak és a kisegítő személyzet létszámárányának növekedéséhez vezet. De az is igaz, hogy az alkotó-fejlesztő munkát meg lehetne szabadítani az ésszerűtlen adminisztrációtól. Igaz, hogy a vállalatok önállósága és felelőssége együttjár a körülmények döntéseivel, a döntésekhez viszont hatalmas mennyiségű információ szükséges. A vállalati önállóság ugyanakkor azt is jelenti, hogy manapság a vállalatoknak kell elvégezniük rengeteg, korábban kizárólag az ilyen-olyan hivatalokra, főhatóságokra tartozó munkát. De az is igaz, hogy a meg-növekedett feladatokat a vállalatok régi, ésszerűtlen módszerekkel és szervezettel próbálják elvégezni. Az ügyvitel világszerte terjedő racionalizálásával s ennek sokféle technikai eszközét, szervezési módszereit nálunk inkább csak hírből ismerik, mert — akárcsak a termelői műhelyekben — az irodákban is még mindig egyszerűbb és kényelmesebb újabb és újabb embereket alkalmazni, mint a munkát egyszerűsíteni, kevesebb alkalmazottal, többet és jobbat produkálni.

Egyelőre a számítógépek sem segítenek; vásárolják ugyan, egyre nagyobb számban, de nem tudják kellő hatásokkal alkalmazni. Igaz: a számítógépek, a nagyteljesítményű irodagépek nagy-

számú és jól képzett személyzetet követelnek, de ez esetben viszonylagos létszámtöbbletről kell beszélni. Kellene... ha például a számítógépeket nem a hagyományos ügyvitel elvei, szabályai szerint alkalmaznák, ha a számítógépkapacitás körülbelül 70 százalékát nem olyan adatfeldolgozásra használnák, ami egyszerűbb, olcsóbb és kevesebb emberrel működtethető berendezésekkel is elvégezhető lenne. Lenne... ha lennének ilyen praktikus kisgépek, ám ezek beszerzéséről a hazai vállalatoknál megelégedeztek, pénzüket inkább a számítógép-monstrumok — ma még többnyire vállalati státuszszimbólumok — megvásárlására fordították.

3.

A vállalatok és intézmények — feltehetően mindezek elismerése mellett is — okkal kérdezhetik: mit tegyenek, hogyan csökkenték az alkalmazotti munkakörökre háruló terheket, ha a felügyeleti hatóságok és egyéb intézmények információegyszerűen csillá-píthatatlan, s ha honi szervező intézeteinktől nem kapnak elegendő naprakész segítséget a belső ügyvitel egyszerűsítéséhez, egyszerűsítéséhez. Mert pusztán annak az óhajnak a megfogalmazásától, hogy felül kell vizsgálni és a lehetőség szerint csökkenteni kell az alkalmazottak számának növekedését, a helyzet még nem változik. A feladat a legkülönbözőbb szakterületek jól szervezett, átgondolt — s főleg, nem a látszatintézkedésekkel operáló — együttműködését követelné meg. Konkrét segítséget és végrehajtható intézkedéseket, amelyek hatására feltehetően a sokat emlegetett vállalati „gondolkodásmód” is változik.

Vértés Csaba

Kikre terjed ki az új társadalombiztosítási törvény?

E. L. szegedi olvasónk azt kérte, adjunk részletes tájékoztatást arról, hogy az új társadalombiztosítási törvény kikre terjed ki. Mint írja: 1973-ban ment nyugdíjba 26 évi szolgálati idő után. Nyugdíjazásakor igazolta, hogy 1933-tól 1937-ig mint mezőgazdasági eselőd volt, majd azt követően pedig több mint háromévi katonai szolgálatot teljesített. Beszámítási kérelmet azonban elutasították azzal, hogy az 1939. január 1. előtti mezőgazdasági munkaviszonya nyugdíjnal szolgálati időként nem vehető figyelembe. A katonai idejét nem vették figyelembe, ugyanis bevonulása előtt nem volt meg a 180 napi biztosításra kötelezett ideje.

Az új társadalombiztosítási törvényről a napilapokban megjelent tájékoztatás szerint a mezőgazdasági munkaviszony 1929. január 1-től beszámít a nyugdíjnal, ugyancsak megjelent olyan tájékoztatás is, hogy a katonai szolgálat ideje függetlenül attól, hogy előtte volt-e 180 napi biztosítási idő, szintén beszámít a nyugdíjnal, mint szolgálati idő. Azt is kérdezi: a fenti szolgálati idő beszámításáról szóló kedvezményeket figyelembe lehet-e venni azoknál is, akik már nyugdíjasok, vagy sem.

A társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény 1975. július 1-én lép hatályba. Rendelkezéseit 1975. június 30. után előterjesztett igényeknél alkalmazható. Az 1975. július 1. előtt igényelt

és megállapított nyugellátásokra nem lehet alkalmazni, illetve azokra nem vonatkozik. Tehát, akinek már egyszer megállapítottak nyugdíjat, arra az új törvény rendelkezéseit nem vonatkozik. Így olvasónk részére 1973-ban megállapított nyugdíját módosítani vagy megváltoztatni az új társadalombiztosítási törvény alapján nem lehet. Ezért nem vehető figyelembe az 1933-tól 1937-ig terjedő időre vonatkozó mezőgazdasági munkaviszonya, valamint azt követően eltöltött katonai szolgálati ideje sem.

A társadalombiztosítási törvény hatályba lépésével kapcsolatban tájékoztatjuk olvasóinkat arról, hogy a törvény 1975. július 1-től előterjesztett társadalombiztosítási igényekre lehet alkalmazni. Így például 1929.

január 1-től a mezőgazdaságban eltöltött munkaviszonyokat a nyugdíjnal csak akkor számíthatják be, ha azokról egykorú okmánnyal, vagy azt helyettesítő hatósági igazolvánnyal rendelkeznek. A katonai szolgálat idejét az új törvény értelmében minden előzmény nélkül figyelembe vehetik, ha okmányokkal tudja igazolni.

Összegezve olvasónk érdeklődésére a következőket közöljük: az új társadalombiztosítási törvény rendelkezéseit nyugdíjnal, családi pótlékna, betegségi vagy anyasági segélyezésnél csak 1975. július 1-től felmerült igényeknél lehet alkalmazni, és csak 1975. július 1-ig visszamenőleges hatállyal. Előző ügyekre, igényekre alkalmazni nem lehet, mert a törvénynek visszamenőleges hatálya nincs.

Dr. V. M.

Tóth Béla:

SZEGEDI REGÉLŐ

16. Nem érdektelen talán fölemlíteni, hogy amikor jókora keresés után megtalálódott az az iparosmester, aki karikás-ostorokat készít, s mikor ez a mester azokból megtekintésre darabokat küldött: láthatta mindenki, akinek szeme van, hogy az ostor és a nyél színes bőrczífrázatai a szerb nemzet színeit viselik. A magyarság nem érdeklődik a tulajdon etnográfiai dolgai iránt. Mert ez mindennapi. De a külföld érdeklődne, ha a figyelme kellőképp főlhívna lenne rá, s ha volna kereskedő, aki ezzel helyesen foglalkozna, akkor a külföldi megbízások nem magánemberek, hanem a kereskedelem rendes útján bonyolulnának le.

Persze ehhez is sok szó fér. Sok kereskedő, olvasva a sorokat, mosolyogni fog rajtuk. Annyi azonban bizonyos, hogy Telléry földink és tisztelt honfitársunk, aki az ázsiai Indiákon lakik, indiai specialitások forgalomba hozatalából igen tekintélyes vagyonnra tett szert és ma három világrészben vannak üzletei.

A magyar specialitásoknak még nincsen senki Telléryje.

A lóvonat és a színház. A lóvonat esti nyolc óráig közlekedik, ezentúl csak a vonatok elé

mennek ki. A színházba járó közönség érdeke pedig az volna, hogy a lóvonat színház előtt negyed órával és színház után úgy a rókusai, mint az alsóvárosi irányban közlekedjen. A közönség megérdemelné ezt a figyelmet a részvénytársaságtól, amelynek különben ez a színházi lóvonat ki is fizetődne. Rossz időben a központtól távolabb eső utcák lakossága bármint szeretne, nem mehet el a színházba közlekedési eszköz hiányában.

Megjelent a KÉZMŰIPAROSOK LAPJA, 1900. október 28-án. Élt 1 évet.

A számok beszélnek. Az országos statisztikai hivatal most megjelent 1899. évi adatai szerint, közel 1200 millió korona értékű külföldi árucikk hozatott be hozzánk, nagyrészt Ausztriából. Igen természetes, hogy ez a közvetítő kereskedelemnek hasznára lehetett, mert a szokásos 10% nyereség mellett 120 millió koronát juttatott a kereskedő-világ zsebébe. De hogy a nemzetgazdaság mit veszített ez által, azt senki sem akarja elismerni s hogy az iparosoktól mennyit vett el ez a rengeteg behozatal, azt csak akkor tudjuk megérteni, ha számba vesszük, hogy a behozott árucikkek legnagyobb része olyan ipari készítményekből áll, amelynek nyers anyaga nem több, mint 500 milliót képviselhetett, a munkaérték bátran 700 millióra tehető. Ennyivel károsodott meg a magyar ipar, ennyi veszteséget szenvedett a nemzetközi közgazdaság. Rettentetes számok azok, amelyek előttünk állnak. Fonalakért 28, szövetekért 356 1/2, kész ruházatokért 63 1/2, bőrárúkért 61 1/2, szűcsárúkért 5 1/2, fa- és csontárúkért 11, bútórokért 9, üvegárúkért 8, agyag- és porcellánárúkért 34, tehát csupán a 11 csoportban 641 millió koronát dobtunk oda

az idegen, főleg az osztrák iparnak, hogy ezzel a külföld munkáját segítsük, hogy más államok népének kenyeret adjunk, midőn idehaza általános munkátlanság, kenyértelenség, szűkölködés ver tanayát az iparosság között. Ezzel szemben váltig halljuk hangoztatni, hogy iparosaink élehetetlenek, ügyetlenek, iskolázatlanok, műveletlenek stb. Holott jól tudjuk, hogy a vándorlás idejében a külföld kapva kapkodott ipari munkásaink után, hogy egyebet ne mondjunk: asztalosaink, lakatosaink, kovácsaink, cipészeink, szabóink, csizmadiaink stb. a világ legjobb iparosai. Tehát oly hitvány a ráfogás, oly bántó az iparosok szemébe dobott vád, mint midőn a pribékek azt mondták Krisztusnak: „Ha igazán te vagy az Isten fia, szabadítsd meg magadat a keresztfáról!” Oda vagyunk szegezve a közös vámtérület keresztjéhez, s azok vádolnak bennünket, akik a Golgothára vitték a magyar ipart. A számok beszélnek. A statisztikát a miniszter csináltatja... az osztrák ipar és kereskedelem veszi használt. Külön vámtérületet kérünk!

Karácsonyi bazar. A szegedi ipartestület kötelekbe tartozó iparosok, mint már lapunk útján közöltük, a belvárosi népiskola helyiségeiben (Jókai-utca) f. év december hó 23-tól január hó 2-ig tartják bazar kiállításukat.

Krachtusz Ferencz műszerész. Előállít: kerékpárokat, kerékpárreszket, lámpát, csengőt, nyergét, kilométer-órát, valamint mindennemű javítását a kerékpárnak és varrógépeknek elvállalja. Készít és javít villanyvezetékét. Elvállal orvosi műszerek készítését és javítását, valamint minden mechanikai munkát. Kiállít: egy kerékpárt. Czfim: Szeged, Jókai u. 11. sz.

(Folytatjuk)

 Modern lakószobákat, székreszket, kombinált szekrényt, kárpitozott garnitúrákat, stílbutort, mindenemű egyes bútordarabokat is VÁSÁROLUNK.

Mielőtt elad, keresse fel áruházunkat: Bajcsy-Zs. u. 19., vagy Marx téri lakberendezési pavilonunkat. Hívásra házhöz megyünk.

Bizományi Áruház Vállalat.